

Sygn. akt IV U 466/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2022 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 listopada 2022 roku w Sieradzu

odwołania B. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 1.08.2022 r. Nr (...)

w sprawie B. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o deputat węglowy

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje B. G. prawo do deputatu węglowego od 21 lipca 2022 roku.

Sygn. akt IV U 466/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1.08.2022r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił B. G. prawa do przyznania deputatu węglowego, ponieważ bezpośrednio przed przejściem na emeryturę wnioskodawczyni nie była zatrudniona na kolei.

Nie podzielając powyższej decyzji, w/w złożyła odwołanie, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do przedmiotowego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. G., ur. (...)

W okresie od 2.11.1983 – 23.03.2010, była zatrudniona w (...) SP. z o.o. – (...) Zakład (...) w Ł. i była uprawniona do deputatu węglowego w latach 1983 – 1998 (**świadcstwo pracy k. 7, Rp – 7 z 23.06.2010r. k. 13/akta ZUS; Rp – 7 z 15.10.2003r. k. 1, 8-9/akta kapitałowe**).

W dniu 12.11.2003, złożyła w ZUS wniosek o ustalenie kapitału początkowego, załączając m.in., Rp – 7 z 15.10.2003r. z okresu zatrudnienia w (...) SP. z o.o. – (...) Zakład (...) w Ł. (**wniosek z załącznikami/akta kapitałowe**).

Decyzją z 22.04.2004r., ZUS ustalił B. G. kapitał początkowy na dzień 1.01.1999r. Do obliczenia pw kp oraz obliczenia wwpw przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1.01.1980 – 31.12.1989 (**decyzja k. 17-18/akta kapitałowe**).

Decyzją z 22.10.2010r., ZUS przyznał B. G. świadczenie przedemerytalne od 5.10.2010r. (**decyzja k. 26/akta ZUS**).

W dniu 9.11.2015r., złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniosek o emeryturę powszechną (**wniosek/akta ZUS**).

Decyzją z 10.12.2015r., organ rentowy przyznał B. G. emeryturę od 8.12.2015r., tj. od miesiąca w którym ukończyła 60 lat i 9 m-cy (**decyzja k. 9/akta ZUS**).

W dniu 21.07.2022r., B. G. złożyła w ZUS wniosek o przyznanie deputatu węglowego (**wniosek k. 43/akta ZUS**).

Decyzją z dnia 1.08.2022r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił B. G. prawa do przyznania deputatu węglowego, ponieważ bezpośrednio przed przejściem na emeryturę wnioskodawczyni nie była zatrudniona na kolei (**decyzja k. 48/akta ZUS**).

Powyższy niesporny stan faktyczny, Sąd ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach rentowych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 74 ust. 1 i 2 ustawy z 8.09.2000r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (Dz.U.2021.146 t. j. – dalej „ustawa o komercjalizacji”), byłemu pracownikowi kolejowemu, pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznaną na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także członkom rodziny tego pracownika, pobierającym po nim rentę rodzinną przyznaną na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego. Zgodnie zaś z art. 74 ust. 10 i 11 ustawy o komercjalizacji emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania emerytury lub renty. Prawo do pobierania ekwiwalentu pieniężnego ustaje lub ulega zawieszeniu wraz z ustaniem prawa do emerytury lub renty.

W świetle przywołanych regulacji prawo do deputatu węglowego przysługuje pracownikom pracującym na kolei. Przysługuje ono również byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia nabyli emeryturę lub rentę.

Dla nabycia prawa do deputatu węglowego decydujące znaczenie ma ustalenie, czy wnioskodawczyni przysługiwało prawo do deputatu węglowego w okresie zatrudnienia na kolei oraz czy nabycie prawa do emerytury nastąpiło w oparciu o zatrudnienie wykonywane na kolei. Prawo do ekwiwalentu za deputat węglowy jest uprawnieniem o charakterze wyjątkowym o ustawowej podstawie, świadczenie to wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych z dotacji celowej z budżetu państwa. W swych początkach było to prawo pracownika kolejowego do bezpłatnego przydziału węgla, co skutkowało zrównoważeniem jego utraty kwotą pieniężną (parytet towaru i pieniądza). Przydzielanie węgla pracownikom i rencistom lub emerytom kolejowym stanowiło przywilej, mający łagodzić trudności w nabywaniu węgla na wolnym rynku, należny oprócz i niezależnie od wynagrodzenia za pracę oraz od emerytury i renty. Stanowiło także swego rodzaju tradycję wywodzącą się z tego, że węgiel składowany był na terenach kolejowych. Z tych przyczyn deputat węglowy ustanowiony został jako bezpłatny przydział węgla, co realizowało cel wyposażenia pracowników w dobro reglamentowane także po ich przejściu na emeryturę lub rentę, spełniane w pieniądzu tylko wówczas, gdy przydział węgla był zbędny (por. uchwała SN z 6.07.2000r., III ZP 9/00). W art.74 ustawy o komercjalizacji określono

krąg podmiotów, którym przysługuje prawo do deputatu węglowego, tj. byłym pracownikom kolejowym pobierającym rentę lub emeryturę (lub członkom ich rodzin), którzy prawo do renty lub emerytury uzyskali na podstawie jednego z trzech wymienionych aktów prawnych, a ponadto w okresie zatrudnienia na kolei mieli prawo do deputatu węglowego.

Przepis ust. 1 i ust. 4 art. 74 ustawy o komercjalizacji należy odczytywać łącznie w ten sposób, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę. Istotne jest zatem ustalenie, czy emerytura przyznawana na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ustalona została na podstawie zatrudnienia kolejowego i wówczas prawo do deputatu przysługuje, czy też na podstawie zatrudnienia poza koleją, co wyklucza przyznanie prawa do deputatu. W przypadku emeryta mającego ustalone prawo do emerytury w oparciu o tzw. stare zasady, czyli przepisy art. 27 – 45 względnie art. 46 i 50 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, których wysokość ustalano z uwzględnieniem zasad wynikających z przepisu art. 53 ustawy, koniecznym warunkiem jest aby prawo do świadczenia ustalono wyłącznie w oparciu o zatrudnienie na kolei, w czasie którego pracownik pobierał ekwiwalent. Innymi słowy konieczne było w przypadku tej grupy osób aby tak prawo do świadczenia jak i jego wysokość ustalono w oparciu o zatrudnienie na kolei a nie inne zatrudnienie – poza jednostkami kolejowymi. W przypadku osób ubiegających się o emeryturę w oparciu o przepis art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ustawodawca poza wymogiem wieku nie przewidział przesłanki w postaci odpowiednio długiego stażu ubezpieczeniowego jako warunku koniecznego do nabycia prawa do emerytury. Analiza treści art. 74 ustawy o komercjalizacji nie pozwala na przyjęcie założenia, iż jakkolwiek okres zatrudnienia na kolei i pobierania w tym czasie ekwiwalentu przesądza o możliwości uzyskania ekwiwalentu po przejściu na emeryturę, której wysokość obliczono w oparciu o składkę odprowadzoną w części z tego okresu a w pozostałej części z okresu poza koleją. Z drugiej strony nie można jednak zaniechać porównania okresów zatrudnienia, które były brane przy ustalaniu wysokości świadczenia emerytalnego.

Niesporne w sprawie jest, że ubezpieczona w okresie zatrudnienia w (...) Sp. z o. o. (...) Zakład (...) od 2.11.1983 – 23.03.2010, pobierała deputat węglowy, co dokumentują zaświadczenia Rp 7.

Organ rentowy argumentując odmowę przyznania prawa do deputatu węglowego wywodził, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom kolejowym, którzy ostatnio przed przejściem na emeryturę byli zatrudnieni na kolei i w okresie tego zatrudnienia przysługiwał im deputat węglowy. Stanowisko to nie znajduje jednak oparcia w treści art. 74 ust. 1 ustawy o komercjalizacji. Gdyby wolą ustawodawcy było ograniczenie przedmiotowego prawa jedynie do kategorii osób zatrudnionych na kolei bezpośrednio przed przejściem na świadczenie rentowe, to dałby temu wyraz umieszczając stosowny zapis w art. 74 ustawy. Brzmienie powołanego przepisu wskazuje, że ustawodawca zaakcentował związek tego świadczenia ze stosunkiem pracy, gdyż nie użył określenia „emerytowi” lub „renciście”, tylko „byłemu pracownikowi kolejowemu”. Ekwiwalent za deputat węglowy jest niewątpliwie świadczeniem wywodzącym się ze stosunku pracy na kolei i ten aspekt oraz literalne brzmienie przepisu należy mieć na względzie w procesie wykładni i subsumcji. Ustawa nie wymaga, aby praca na kolei była ostatnim zatrudnieniem przed nabyciem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Pogląd ten odnosi się również do nabycia prawa do emerytury (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 17.02.2015r. III AUa 661/14). Podzielając powyższy pogląd, należy w ślad za stwierdzeniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi zaznaczyć, że ust. 1 i ust. 4 art. 74 ustawy o komercjalizacji należy odczytywać łącznie w ten sposób, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę lub rentę (podobnie Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z 7.03.2012r., III AUa 1699/11). Innymi słowy, przepis art. 74 ustawy z 8 września 2000r. nie odnosi się jedynie do byłych pracowników ostatnio zatrudnionych na kolei, ale do wszystkich byłych pracowników kolejowych, którzy jako emeryci lub renciści uzyskali to uprawnienie w oparciu o zatrudnienie na kolei, a nie o inne zatrudnienie.

Jak wynika z niespornego stanu faktycznego, ubezpieczona była zatrudniona na kolei przez ponad 25 lat i była uprawniona do deputatu węglowego, a ustalona przez ZUS podstawa wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnik wysokości tej podstawy, obejmuje lata zatrudnienia odwołującej w (...) SP. z o.o. – (...) Zakład (...) w Ł.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§2 orzekł jak w sentencji wyroku.